

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Національного університету
охорони здоров'я України
імені П. Л. Шупика, професор

Наталія САВИЧУК

06 04 2026 року

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Приходько Вероніки Михайлівни «Клініко-патогенетична характеристика постковідних функціональних уражень кишечника», що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я», за спеціальністю 222 «Медицина»

Призначені наказом Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика від «02» квітня 2026 року № 1313 голова та рецензенти, а саме:

Голова – Коваленко Ольга Євгеніївна, професор, доктор медичних наук, завідувач кафедри сімейної медицини та амбулаторно-поліклінічної допомоги НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

Рецензент – Харченко Вячеслав Вікторович, доктор медичних наук, професор кафедри гастроентерології, гепатології та дієтології НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

Рецензент – Коруля Ірина Анатоліївна, кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри гастроентерології, гепатології та дієтології НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

розглянувши дисертацію на здобуття доктора філософії Приходько Вероніки Михайлівни на тему: «Клініко-патогенетична характеристика постковідних функціональних уражень кишечника» (тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика «19» січня 2022 року (протокол № 1), наукові публікації, в яких висвітлено основні наукові результати, а також за результатами фахового семінару профільних кафедр (кафедри сімейної медицини та амбулаторно-поліклінічної допомоги, кафедри гастроентерології, гепатології та дієтології) Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика від «06» квітня 2026 (протокол № 1), ухвалили:

1. Актуальність теми дисертації

Актуальність дослідження клініко-патогенетичних характеристик постковідних функціональних уражень кишечника зумовлена кількома

ключовими факторами, які роблять цю тему надзвичайно важливою для сучасної медицини.

По-перше, це глобальні та довготривалі наслідки пандемії COVID-19. Незважаючи на те, що пандемія COVID-19 офіційно завершилася у травні 2023 року, її наслідки супроводжуватимуть суспільство та медичну систему ще не одне десятиліття. За даними Міністерства охорони здоров'я, лише в Україні на цю інфекцію захворіло понад 5,5 мільйонів осіб. Приблизно у 6% людей, які перенесли хворобу, розвивається постковідний синдром (post-COVID-19), що може уражати всі системи організму. Через величезну загальну кількість інфікованих, кількість пацієнтів із постковідними станами зростає в геометричній прогресії, що створює довготривале навантаження на лікарів первинної ланки та вузьких спеціалістів.

По-друге, значне погіршення якості життя та психологічного стану пацієнтів з постковідними порушення з боку кишечника. Дискомфорт у кишечнику тісно пов'язаний із погіршенням психологічного стану: пацієнти страждають від високого рівня тривожності, депресії, порушень сну. Швидка корекція гастроінтестинальних симптомів є критично важливою для покращення їх загального психічного стану.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота є складовою науково-дослідної роботи (НДР) кафедри терапії і геріатрії та кафедри терапії Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, і її автор є виконавцем відповідних фрагментів НДР: 1. «Клініко-патогенетичні особливості мікробіому шлунково-кишкового тракту та синдрому надмірної епітеліальної проникності, їх вплив на перебіг захворювань внутрішніх органів та можливості корекції» № державної реєстрації 0122U200997, (2022-2026pp.); 2. «Клініко-патогенетичні аспекти діагностики та лікування хворих з поєднаною патологією внутрішніх органів (захворювання серцево-судинної системи, органів травлення, ендокринної системи)», № державної реєстрації 0119U101507, (2023 – 2028 pp.).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Автором особисто була сформульована мета роботи, визначені завдання для досягнення мети та обрані методи дослідження, необхідні для виконання поставлених завдань. Власноруч відібрана та проаналізована сучасна наукова література за темою дисертації. Автор брав безпосередню участь в необхідних діагностичних та лікувальних процедурах.

Виконано медико-статистичний аналіз отриманих даних, узагальнення результатів та розробка оптимізованої моделі надання медичної допомоги пацієнтам з постковідними ураженнями кишечника.

Автором особисто написані всі розділи дисертації, сформульовані і узагальнені висновки. Дисертант є основним співавтором наукових публікацій за темою дисертації.

4. Ступінь достовірності результатів проведених досліджень, висновків та рекомендацій, що викладені у дисертації.

Дослідження проводилось з дотриманням основних біоетичних положень Конвенції Ради Європи про права людини та біомедицину, Гельсінської декларації Всесвітньої медичної асоціації про етичні принципи проведення наукових медичних досліджень за участі людини, Настанови з клінічних досліджень та наказів МОЗ України. Наукові положення, висновки та рекомендації, які викладені в роботі, отримані на достатньому фактичному матеріалі. Достовірність даних підтверджена, окрім достатнього обсягу спостережень, використанням надійних статистичних методів обробки та аналізу даних.

5. Наукова новизна одержаних результатів дослідження.

Вперше встановлено клінічний профіль постковідного синдрому подразненого кишечника, який характеризується достовірно вищою інтенсивністю абдомінального болю за візуально-аналоговою шкалою ($5,1 \pm 1,26$ балів проти $3,8 \pm 1,20$ балів при класичному СПК), домінуванням діарейного підтипу та високою частотою розладів харчової поведінки, зокрема страху перед новою їжею (89% пацієнтів) та втрати апетиту (87,5% пацієнтів).

Доведено, що ризик розвитку СПК безпосередньо корелює із тяжкістю перебігу гострої фази COVID-19 та фактом застосування антибактеріальної терапії.

Вперше ідентифіковано специфічний мікробіологічний патерн постковідного СПК, на відміну від класичного СПК, загальна бактеріальна маса залишається стабільною, проте, відбувається значна експансія умовно-патогенних мікроорганізмів, зокрема *Escherichia coli*, *Klebsiella pneumoniae*, *Parvimonas micra* та *Clostridium difficile*.

Виявлено підтипову морфологічну гетерогенність змін слизової оболонки: встановлено, що для постковідного СПК із діареєю та комбінованого підтипу характерне поверхнєве ерозування епітелію, тоді як підтип із закрепом вирізняється найвищою частотою дрібних крововиливів. При цьому у всіх пацієнтів спостерігається збереження архітектоніки слизової оболонки кишечника.

Вперше доведено, що рівень експресії білка щільних контактів клаудину-1 у пацієнтів із постковідним СПК є достовірно вищим порівняно з класичним варіантом захворювання ($8 \pm 0,63$ проти $7,4 \pm 0,45$ балів). При цьому встановлено відсутність тривалої персистенції вірусу в епітелії кишечника у більшості пацієнтів (експресія АПФ-2 виявлена лише у 3,3% випадків).

Науково обґрунтовано переваги мультиштамового пробіотика у терапії постковідного СПК. Доведено його здатність не лише зменшувати інтенсивність та частоту виявлення болю (у 81,2% пацієнтів), метеоризму та інших проявів, а й забезпечувати мікробіологічну санацію (зниження частки умовно-патогенної флори з 1,9% до 0,007%) та відновлювати структурну цілісність слизового бар'єру кишечника.

6. Практичне значення одержаних результатів дослідження.

На основі отриманих результатів були сформовані практичні рекомендації для ведення пацієнтів з постковідними функціональними ураженнями кишечника.

Пацієнти з перебігом середньої тяжкості або тяжким гострого періоду COVID-19, а також ті, хто мав потребу в антибіотикотерапії потребують ретельнішого контролю в постковідному періоді на предмет виникнення скарг з боку шлунково-кишкового тракту.

Пацієнти з постковідним СПК рекомендовано заповнення госпітальної шкали тривоги та депресії на предмет виявлення субклінічних їх рівнів.

Детальна консультація з приводу змін в дієті рекомендована всім пацієнтам з постковідним СПК через високу частоту виявлення у цих пацієнтів втрати апетиту, зміну харчових уподобань та страху перед новою їжею.

Додавання курсів мультиштамових пробіотиків строком на 4 тижні до терапії постковідного синдрому подразненого кишечника всіх підтипів сприяє нормалізації родового співвідношення облігатної мікрофлори, елімінації умовно-патогенних мікроорганізмів, зокрема *Clostridium difficile*, відновленню слизового бар'єру слизової оболонки товстого кишечника та зменшенню інтенсивності клінічних проявів синдрому подразненого кишечника.

7. Обізнаність здобувача з результатами наукових досліджень інших вчених за обраною тематикою.

Здобувачем у процесі написання дисертації опрацьовано 168 актуальних літературних праць інших вчених, з яких 12 кирилицею та 156 латиницею. За обраною тематикою здобувач має високу обізнаність з результатами наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених.

8. Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях.

Основні результати дисертаційної роботи викладені у 6 публікаціях, зокрема 2 статті в наукових фахових журналах, відповідно до «Переліку наукових фахових видань України», 3 статті, що індексуються Scopus або Web of Science. Одна робота в збірниках та матеріалах з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій.

Праці, у яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Дорофеев АЕ, Ткач СМ, Дядик ОО, Приходько ВМ. Особливості слизового бар'єру при функціональних та запальних захворюваннях кишечника. *Gastroenterologia*. 2022;56(2):89-94. doi: 10.22141/2308-2097.56.2.2022.493.
2. Дорофеев АЕ, Ткач СМ, Дядик ОО, Приходько ВМ. Зміни слизового бар'єру у хворих з синдромом подразненого кишечника. *Медична інформатика та інженерія*. 2022;3(59):24-29. DOI: <https://doi.org/10.11603/mie.1996-1960.2022.3.13370>.

3. Приходько ВМ. Клініко-мікробіологічні особливості хворих із синдромом подразненого кишечника після перенесеного COVID-19. Сучасна гастроентерологія. 2024;2:11-17. <http://doi.org/10.30978/MG-2024-2-11>.
4. Дорофєєв АЕ, Ткач СМ, Приходько ВМ, Гуркало ЮЗ, Жигаль ЮВ, Криворук ОМ. Зміни кишкового мікробіому у пацієнтів із постінфекційним синдромом подразненого кишечника та сучасні можливості їхньої корекції. Сучасна гастроентерологія. 2024;1:25-35. <http://doi.org/10.30978/MG-2024-1-25>.
5. Дорофєєв АЕ, Ткач СМ, Доготар ВБ, Гуркало ЮЗ, Жигаль ЮВ, Приходько ВМ. Перехрест дисфункції жовчного міхура та синдрому подразненого кишечника: клініко-мікробіологічні особливості й терапевтичні можливості. Сучасна гастроентерологія. 2024;3:99-107. <http://doi.org/10.30978/MG-2024-3-99>.

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Приходько ВМ. Роль кишкової мікробіоти в розвитку синдрому подразненого кишечника. Тези доповідей. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «YOUNG SCIENCE 4.0» м.Київ, (31 травня 2022 р.) К., С107-108. DOI: 10.5281/zenodo.6815228.

9. Впровадження наукових досліджень у практику.

Видані практичні рекомендації щодо діагностики та лікування пацієнтів з постковідним симптомами подразненого кишечника.

Результати дисертаційного дослідження впроваджені в клінічну практику терапевтичного відділення з денним стаціонаром державної установи «Інститут геронтології імені Д. Ф. Чеботарьова» та в освітній процес кафедри терапії і гериатрії та кафедри терапії НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

10. Апробація результатів дослідження.

Основні положення дисертації доповідались та обговорені на:

Закордонних науково-практичних конгресах, симпозиумах і конференціях:

1. «Мікробіологічна реабілітація пацієнтів з функціональною патологією кишечника, які перенесли COVID-19» - виступ на конференції, «Реабілітологія: досягнення, проблеми, перспективи», 19 жовтня 2022 року, Узбекистан, м. Ташкент.

Науково-практичних конгресах, симпозиумах і конференціях з міжнародною участю:

1. Особливості мікробіому у пацієнтів з синдромом подразненого кишечника у постковідному періоді» - виступ на конференції «Досягнення та розвиток сімейної медицини в Україні та світі», (Науково-практична конференція з міжнародною участю) 27-28 жовтня 2022 року, м. Київ,

2. «Неалкогольний стеатогепатит і COVID-19» - виступ на конференції Сучасні академічні знання у практиці лікаря загальної практики – сімейного лікаря» (Українська фахова школа з міжнародною участю), 17-18 листопада 2022 року, м. Київ.

3. «Особливості мікробіому кишечника у хворих СПК після COVID-19» - виступ на конференції «Дні гастроентерології в Чернігові» (Щорічний науково-практичний семінар з міжнародною участю), 16-17 лютого 2023 року, м. Чернігів.

Національних з'їздах, конгресах, симпозіумах:

1. «Особливості диференційної діагностики запальних і функціональних захворювань кишечника в постковідному періоді» - виступ на медичному форумі «Всесвітній день боротьби з запальними захворюваннями кишечника», 15-16 травня 2025 року, м. Київ.

11. Характеристика здобувача, його шлях у науці, ступінь наукової зрілості.

Проведені дослідження й опубліковані наукові праці характеризують Приходько Вероніку Михайлівну як кваліфікованого фахівця і дослідника. Здобувач має глибокі фахові знання, педагогічний хист, здібний до наукових досліджень, вміє глибинно аналізувати, аналітично мислити та формувати висновки. Методично проводила наукові дослідження за темою дисертації, приймала активну участь у проведенні науково - практичних конференцій в Україні. За період навчання у закладах вищої освіти та роботи у лікувальних установах зарекомендувала себе як сумлінного здобувача та науковця, висококваліфікованого та відповідального лікаря. Приходько В. М. за період роботи в практичній медицині проявила себе як висококваліфікований лікар-терапевт, який володіє класичними і новітніми методиками надання медичної допомоги в своїй галузі.

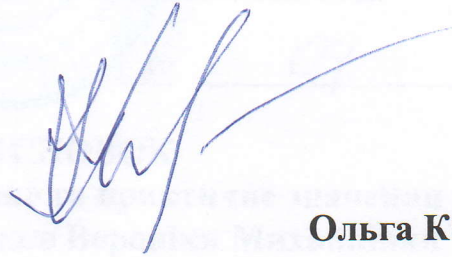
Приходько В. М. є сформованим, кваліфікованим науковцем з глибоким теоретичним та практичним рівнем підготовки, високою ерудицією та досвідом, що дозволяє вважати його фахівцем із спеціальності 222 «Медицина».

Висновок

Враховуючи актуальність теми дослідження, наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, впровадження їх у практику, достатню повноту викладення матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях, відповідність роботи вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановами Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 та Наказу МОН України від 19.08.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», рекомендувати дисертацію Приходько Вероніки Михайлівни на тему: «Клініко-патогенетична характеристика постковідних

функціональних уражень кишечника» до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії із спеціальності 222 «Медицина».

Головуючий на засіданні
фахового семінару,
завідувач кафедри
сімейної медицини та
амбулаторно-поліклінічної
допомоги Національного
університету
охорони здоров'я
України імені П. Л. Шупика,
доктор медичних наук, професор

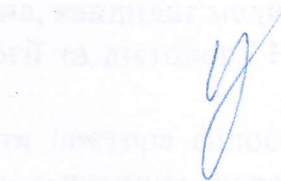
Ольга КОВАЛЕНКО

Рецензент
професор кафедри гастроентерології,
гепатології та дієтології
Національного університету
охорони здоров'я
України імені П. Л. Шупика,
доктор медичних наук

Вячеслав ХАРЧЕНКО

Рецензент
доцент кафедри гастроентерології,
гепатології та дієтології
Національного університету
охорони здоров'я
України імені П. Л. Шупика,
кандидат медичних наук, доцент

Ірина КОРУЛЯ

Секретар фахового семінару,
доцент кафедри
сімейної медицини та
амбулаторно-поліклінічної
допомоги Національного
університету
охорони здоров'я
України імені П. Л. Шупика,
кандидат медичних наук, доцент

Оксана ПАСТУХОВА